

హనుమత్ సీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నపరివారసమేత

నిజ అశ్శయజ
బహుళ తృతీయా

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః
అఖండ సుందరకాండ పఠనం

03.11.2020
మంగళవారము

గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః ।
గురుస్సాక్షాత్పరం బ్రహ్మ తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥
శ్రీవేంకటాచలాధీశం శ్రీయాధ్యాసితవక్షసం ।
శ్రీతచేతనమందారం శ్రీనివాసమహం భజే ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే విరాజమానస్య అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండ-
నాయకస్య శ్రీపద్మావతీజానేః భగవతః శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః సన్నిధౌ
ధర్మవిగ్రహస్య శ్రీరామచంద్రప్రభోః పాదసేవకస్య హనూమతః ప్రసాదేన
అస్మిన్ భువనే విషూచికా క్రిమిజనితసమస్తదుష్ప్రభావనిర్మూలన ద్వారా,
సర్వేషాం ఆస్తికమహాజనానాం, సర్వవిధ సుస్థిరతా సిద్ధ్యర్థం, విద్యా-విత్త-
వ్యాపార-దేశరక్షణాదిరంగేషు సర్వతోముఖాభివృద్ధి ద్వారా శ్రీరామరాజ్యస్య
పునర్వ్యవస్థాపనార్థం, సద్భావనాం, సత్సంకల్పానాం, సత్కార్యాణాం చ
సర్వతోముఖవిజయసిద్ధ్యర్థం, భారతవర్షస్య అభివృద్ధౌ నిమగ్నానామ్
అధికారిణాం, సైనికానాం, కర్షకవణిగాదీనాం, ఉపాధ్యాయ, వైజ్ఞానిక,
వైద్యాదీనాం చ సర్వేషాం సకుటుంబానాం, ఆయురారోగ్య, ఐశ్వర్య,
సద్బుద్ధీత్యాది సర్వశుభఫలప్రాప్త్యర్థం, శ్రీరామచంద్రరూపాంతరస్య
శ్రీమత్ వేంకటేశ్వరపరబ్రహ్మణః శ్రీమదాంజనేయస్య చ పరిపూర్ణ
అనుగ్రహసిద్ధ్యర్థం, శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణాంతర్గతే సుందరకాండే
వింశతినర్గతః చతుర్వింశసర్గాంతర్లోకపారాయణం, శ్రీధన్వంతరి
మంత్రపారాయణం చ అన్యోన్య సాహాయ్యేన ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీరామప్రార్థనా -

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థనా -

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।
రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

శ్రీవాల్మీకి ప్రార్థనా -

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

శ్రీహనుమతే నమః

“ సుందరకాండ పఠనం ”

అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికాండే సుందరకాండే

వింశః సర్గః

1. స తాం పతివ్రతాం దీనాం నిరానందాం తపస్వినీమ్ ।
సాకారైర్మధురైర్వాక్యైః న్యదర్శయత రావణః ॥ 20.1 ॥
2. మాం దృష్ట్వా నాగనాసోరు గూహమానా స్తనోదరమ్ ।
అదర్శనమివాత్మనం భయాన్నేతుం త్వమిచ్ఛసి ॥ 20.2 ॥
3. కామయే త్వాం విశాలాక్షి బహుమన్యస్వ మాం ప్రియే ।
సర్వాంగగుణసంపన్నే సర్వలోకమనోహరే ॥ 20.3 ॥
4. నేహ కేచిన్మనుష్యా వా రాక్షసాః కామరూపిణాః ।
వ్యపసర్పతు తే సీతే భయం మత్తః సముత్థితమ్ ॥ 20.4 ॥
5. స్వధర్మో రక్షసాం భీరు సర్వభైవ న సంశయః ।
గమనం వా పరస్త్రీణాం హరణం సంప్రమథ్య వా ॥ 20.5 ॥

6. ఏవం చైతదకామాం తు న త్వాం ప్రవక్ష్యామి మైథిలి ।
కామం కామః శరీరే మే యథాకామం ప్రవర్తతామ్ ॥ 20.6 ॥
7. దేవి నేహ భయం కార్యం మయి విశ్వసిహి ప్రియే ।
ప్రణయస్వ చ తత్త్వేన మైవం భూః శోకలాలసా ॥ 20.7 ॥
8. ఏకవేణీ ధరాశయ్యా ధ్యానం మలినమంబరం ।
అస్థానేఽపుపవాసశ్చ వైతాన్యాపయికాని తే ॥ 20.8 ॥
9. విచిత్రాణి చ మాల్యాని చందనాన్యగురూణి చ ।
వివిధాని చ వాసాంసి దివ్యాన్యాభరణాని చ ॥ 20.9 ॥
10. మహార్హాణి చ పానాని శయనాన్యాసనాని చ ।
గీతం నృత్యం చ వాద్యం చ లభ మాం ప్రాప్య మైథిలి ॥ 20.10 ॥
11. స్త్రీరత్నమసి మైవం భూః కురు గాత్రేషు భూషణమ్ ।
మాం ప్రాప్య హి కథం ను స్యాస్త్యమనర్హా సువిగ్రహే ॥20.11 ॥
12. ఇదం తే చారుసంజాతం యౌవనం వ్యతివర్తతే ।
యదతీతం పునర్నైతి స్రోతః శీఘ్రమపామివ ॥ 20.12 ॥
13. త్వాం కృత్వోపరతో మన్యే రూపకర్తా స విశ్వస్యక్ ।
న హి రూపోపమా త్వన్యా తవాస్తి శుభదర్శనే ॥ 20. 13 ॥
14. త్వాం సమాసాద్య వైదేహి రూపయావనశాలినీమ్ ।
కః పుమానతివర్తేత సాక్షాదపి పితామహః ॥ 20. 14 ॥
15. యద్యత్ పశ్యామి తే గాత్రం సీతాంశుసదృశాననే ।
తస్మిన్స్తస్మిన్ పృథుశ్రోణి చక్షుర్మమ నిబద్యతే ॥ 20.15 ॥

16. భవ మైథిలి భార్యా మే మోహమేనం విసర్జయ ।
బహ్వీనాముత్తమస్త్రీణాం ఆహృతానామితస్తతః ।
సర్వాసామేవ భద్రం తే మమాగ్రమహిషీ భవ ॥ 20. 16 ॥
17. లోకేభ్యో యాని రత్నాని సంప్రమథ్యాహృతాని వై ।
తాని మే భీరు సర్వాణి రాజ్యం చైతదహం చ తే ॥20.17॥
18. విజిత్య పృథివీం సర్వాం నానానగరమాలినీమ్ ।
జనకాయ ప్రదాస్యామి తవ హేతోర్విలాసిని ॥ 20.18 ॥
19. నేహ పశ్యామి లోకేఽన్యం యో మే ప్రతిబలో భవేత్ ।
పశ్య మే సుమహద్వీర్యమప్రతిద్వంద్వమాహవే ॥ 20.19 ॥
20. అసకృత్ సంయుగే భగ్నా మయా విమృదితధ్వజాః ।
అశక్తాః ప్రత్యనీకేషు స్థాతుం మమ సురాసురాః ॥ 20.20 ॥
21. ఇచ్చయా క్రియతామద్య ప్రతికర్మ తవోత్తమమ్ ॥20.21॥
22. సప్రభాణ్యవసజ్యంతాం తవాంగే భూషణాని చ ।
సాధు పశ్యామి తే రూపం సంయుక్తం ప్రతికర్మణా ॥20.22॥
23. ప్రతికర్మాభిసంయుక్తా దాక్షిణ్యేన వరాననే ।
భుంక్ష్య భోగాన్ యథాకామం పిబ భీరు రమస్య చ ॥ 20. 23 ॥
24. యథేష్టం చ ప్రయచ్ఛ త్వం పృథివీం వా ధనాని చ ।
లలస్య మయి విస్రబ్ధా ధృష్టమాఞ్జాపయస్య చ ।
మత్ప్రసాదాల్లలన్త్యాశ్చ లలన్తాం బాంధవాస్తవ ॥ 20. 24 ॥
25. ఋద్ధిం మమానుపశ్య త్వం శ్రియం భద్రే యశశ్చ మే ॥20.25॥

26. కిం కరిష్యసి రామేణ సుభగే చీరవాససా ।
నిక్షిప్తవిజయో రామో గతశ్రీర్వనగోచరః ।
వ్రతీ స్థండిలశాయీ చ శంకే జీవతి వా న వా ॥ 20.26 ॥
27. న హి వైదేహి రామస్త్వాం ద్రష్టుం వాఽపు్యపలస్యతే ।
పురో బలాకైరసిత్తైః మేఘైః జ్యోత్స్నామివావృతామ్ ॥ 20.27 ॥
28. న చాపి మమ హస్తాత్త్వాం ప్రాప్తుమర్హతి రాఘవః ।
హిరణ్యకశిపుః కీర్తిమింద్రహస్తగతామివ ॥ 20.28 ॥
29. చారుస్మితే చారుదతి చారునేత్రే విలాసిని ।
మనో హరసి మే భీరు సుపర్లః పన్నగం యథా ॥ 20.29 ॥
30. క్షిప్తకాశేయసనాం తన్వీమప్యనలంకృతామ్ ।
త్వాం దృష్ట్వా స్వేషు దారేషు రతిం నోపలభామ్యహమ్ ॥20.30॥
31. అంతఃపురనివాసిన్యః స్త్రియః సర్వగుణాన్వితాః ।
యావంత్యో మమ సర్వాసామైశ్వర్యం కురు జానకి ॥20.31॥
32. మమ హ్యసితకేశాంతే త్రైలోక్యప్రవరాః స్త్రియః ।
తాస్త్వాం పరిచరిష్యంతి శ్రియమస్సరసో యథా ॥ 20. 32 ॥
33. యాని వైశ్రవణే సుభ్రు రత్నాని చ ధనాని చ ।
తాని లోకాంశ్చ సుశ్రోణి మాం చ భుంక్ష్య యథాసుఖమ్ ॥20.33॥
34. న రామస్తపసా దేవి న బలేన న విక్రమైః ।
న ధనేన మయా తుల్యస్తేజసా యశసాఽపి వా ॥ 20.34॥

35. పిబ విహర రమస్య భుంక్ష్య భోగాన్
 ధననిచయం ప్రదిశామి మేదినీం చ ।
 మయి లల లలనే యథాసుఖం
 త్వం త్వయి చ సమేత్య లలన్తు బాంధవాస్తే ॥ 20. 35 ॥
36. కుసుమితతరుజాలసన్తతాని
 భ్రమరయుతాని సముద్రతీరజాని ।
 కనకవిమలహారభూషితాంగీ
 విహర మయా సహ భీరు కాననాని ॥ 20. 36 ॥
- ఇత్యార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే నుందరకాండే**
వింశః సర్గః

- అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే నుందరకాండే**
ఏకవింశః సర్గః
37. తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా సీతా రాద్రస్య రక్షసః ।
 ఆర్తా దీనస్వరా దీనం ప్రత్యువాచ శనైర్వచః ॥ 21. 1 ॥
38. దుఃఖార్తా రుదతీ సీతా వేపమానా తపస్వినీ ।
 చిన్తయన్తీ వరారోహా పతిమేవ పతివ్రతా ।
 త్వణమంతరతః కృత్వా ప్రత్యువాచ శుచిస్మితా ॥ 21. 2 ॥
39. నివర్తయ మనో మత్తః స్వజనే క్రియతాం మనః ।
 న మాం ప్రార్థయితుం యుక్తం సుసిద్ధిమివ పాపకృత్ ॥ 21. 3 ॥
40. అకార్యం న మయా కార్యమేకపత్న్యా విగర్హితం ।
 కులం సంప్రాప్తయా పుణ్యం కులే మహతి జాతయా ॥ 21. 4 ॥

41. ఏవముక్త్యా తు వైదేహీ రావణం తం యశస్వినీ ।
 రాక్షసం పృష్ఠతః కృత్వా భూయో వచనమబ్రవీత్ ॥ 21.5 ॥
42. నాహమౌపయికి భార్యా పరభార్యా సతీ తవ ।
 సాధుధర్మమవేక్షస్య సాధు సాధువ్రతం చర ॥ 21.6 ॥
43. యథా తవ తథాఽన్యేషాం దారా రక్ష్యా నిశాచర ।
 ఆత్మానముపమాం కృత్వా స్వేషు దారేషు రమ్యతామ్ ॥ 21.7 ॥
44. అతుష్టం స్వేషు దారేషు చపలం చలితేంద్రియమ్ ।
 నయన్తి నికృతి ప్రజ్ఞం పరదారాః పరాభవమ్ ॥ 21. 8 ॥
45. ఇహ సంతో న వా సంతి సతో వా నానువర్తసే ।
 తథా హి విపరీతా తే బుద్ధిరాచారవర్జితా ॥ 21.9 ॥
46. వచో మిథ్యాప్రణీతాత్మా పథ్యముక్తం విచక్షణైః ।
 రాక్షసానామభావాయ త్వం వా న ప్రతిపద్యసే ॥ 21.10 ॥
47. అకృతాత్మానమాసాద్య రాజానమనయే రతమ్ ।
 సమృద్ధాని వినశ్యంతి రాష్ట్రాణి నగరాణి చ ॥ 20. 11 ॥
48. తథేయం త్వాం సమాసాద్య లంకా రత్నైః సుకులా ।
 అపరాధాత్తవైకస్య నచిరాద్వినశిష్యతి ॥ 21. 12 ॥
49. స్వకృతైర్లన్యమానస్య రావణా దీర్ఘదర్శిణః ।
 అభినందన్తి భూతాని వినాశే పాపకర్మణః ॥ 21. 13 ॥
50. ఏవం త్వాం పాపకర్మాణం వక్ష్యంతి నికృతా జనాః ।
 దిష్ట్యై తద్వ్యసనం ప్రాప్తో రాద్ర ఇత్యేవ హర్షితాః ॥ 21.14 ॥

51. శక్యా లోభయితుం నాహమైశ్వర్యేణ ధనేన వా ।
అనన్యా రాఘవేణాహం భాస్కరేణ ప్రభా యథా ॥ 21.15॥
52. ఉపధాయ భుజం తస్య లోకనాథస్య సత్కృతమ్ ।
కథం నామోపధాస్యామి భుజమన్యస్య కస్యచిత్ ॥ 21.16 ॥
53. అహమౌపయికి భార్యా తస్యైవ వసుధాపతేః ।
వ్రతస్నాతస్య ధీరస్య విద్యేవ విదితాత్మనః ॥ 21. 17 ॥
54. సాధు రావణ రామేణ మాం సమానయ దుఃఖితామ్ ।
వనే వాశితయా సార్థం కరేణ్యేవ గజాధిపమ్ ॥ 21. 18 ॥
55. మిత్రమౌపయికం కర్తుం రామః స్థానం పరీషుతా ।
వధం చానిచ్ఛతా ఘోరం త్వయాఽసౌ పురుషర్షభః ।
విదితః స హి ధర్మజ్ఞః శరణాగతవత్సలః ॥ 21. 19 ॥
56. తేన మైత్రీ భవతు తే యది జీవితమిచ్ఛసి ।
ప్రసాదయస్వ త్వం చైనం శరణాగతవత్సలమ్ ॥ 21. 20 ॥
57. మాం చాస్మై ప్రయతో భూత్వా నిర్యాతయితుమర్హసి ॥ 21.21॥
58. ఏవం హి తే భవేత్ స్వస్తి సమ్రుదాయ రఘూత్తమే ।
అన్యథా త్వం హి కుర్వాణో వధం ప్రాప్స్యసి రావణ ॥21.22॥
59. వర్ణయేద్వజ్రముత్స్రుష్టం వర్ణయేదంతకశ్చిరమ్ ।
త్వద్విధం తు న సంక్రుద్ధో లోకనాథః స రాఘవః ॥ 21. 23 ॥
60. రామస్య ధనుషః శబ్దం శ్రోష్యసి త్వం మహాస్వనమ్ ।
శతక్రతువిసృష్టస్య నిర్ఘోషమశనేరివ ॥ 21. 24 ॥

61. ఇహ శీఘ్రం సుపర్వాణో జ్వలితాస్యా ఇవోరగాః ।
ఇషవో నిపతిష్యంతి రామలక్ష్మణలక్షణాః ॥ 21. 25 ॥
62. రక్షాంసి పరినిఘ్నంతః పుర్యామస్యాం సమస్తతః ।
అసమ్పాతం కరిష్యన్తి పతంతః కంకవాససః ॥ 21. 26 ॥
63. రాక్షసేంద్రమహాసర్పాన్ స రామగరుడో మహాన్ ।
ఉద్ధరిష్యతి వేగేన వైనతేయ ఇవోరగాన్ ॥ 21. 27 ॥
64. అపనేష్యతి మాం భర్తా త్వత్తః శ్రీఘ్రమరిందమః ।
అసురేభ్యః శ్రియం దీప్తాం విఘ్నస్త్రిభిరివ క్రమైః ॥ 21.28 ॥
65. జనస్థానే హతస్థానే నిహతే రక్షసాం బలే ।
అశక్తేన త్వయా రక్షః కృతమేతదసాధు వై ॥ 21.29 ॥
66. ఆశ్రమం తు తయోః శూన్యం ప్రవిశ్య నరసింహయోః ।
గోచరం గతయోర్భ్రాత్రోః అపనీతా త్వయాఽధమ ॥ 21.30 ॥
67. న హి గంధముపాఘ్రాయ రామలక్ష్మణయోష్ట్యయా ।
శక్యం సందర్శనే స్థాతుం శునా శార్దూలయోరివ ॥ 21.31 ॥
68. తస్య తే విగ్రహే తాభ్యాం యుగగ్రహణమస్థిరమ్ ।
వృత్రస్యేవేంద్రబాహుభ్యాం బాహోరేకస్య నిగ్రహః ॥ 21.32 ॥
69. క్షిప్రం తవ స నాథో మే రామః సౌమిత్రిణా సహ ।
తోయమల్పమివాదిత్యః ప్రాణనాదాస్యతే శరైః ॥ 21. 33 ॥
70. గిరిం కుబేరస్య గతోఽపధాయ వా
సభాం గతో వా వరుణస్య రాజ్ఞః ।

అసంశయం దాశరథేర్ష మోక్ష్యసే

మహాద్రుమః కాలహతోఽశనేరివ || 21. 34 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికాండే

ఏకవింశః సర్గః

అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికాండే

ద్వావింశః సర్గః

- 71. సీతాయా వచనం శ్రుత్వా పరుషం రాక్షసాధిపః ।
ప్రత్యువాచ తతః సీతాం విప్రియం ప్రియదర్శనామ్ || 22.1 ||
- 72. యథా యథా సాంత్యయితా వశ్యః స్త్రీణాం తథా తథా ।
యథా యథా ప్రియం వక్తా పరిభూతస్తథా తథా || 22.2 ||
- 73. సన్నియచ్ఛతి మే క్రోధం త్వయి కామః సముత్థితః ।
ద్రవతోఽమార్గమాసాద్య హయానివ సుసారథిః || 22.3 ||
- 74. వామః కామో మనుష్యాణాం యస్మిన్ కిల నిబధ్యతే ।
జనే తస్మింస్త్యనుక్రోశః స్నేహశ్చ కిల జాయతే || 22.4 ||
- 75. ఏతస్మాత్కారణాన్న త్వాం ఘాతయామి వరాననే ।
వధార్థామవమానార్థాం మిథ్యా ప్రవ్రజితే రతామ్ || 22.5 ||
- 76. పరుషాణీహ వాక్యాని యాని యాని బ్రవీషి మామ్ ।
తేషు తేషు వధో యుక్తస్తవ మైథిలి దారుణః || 22. 6 ||
- 77. ఏవముక్త్యా తు వైదేహీం రావణో రాక్షసాధిపః ।
క్రోధసంరమ్భసంయుక్తః సీతాముత్తరమబ్రవీత్ || 22.7 ||

- 78. ద్వా మాసౌ రక్షితవ్యా మే యోఽవధిస్తే మయా కృతః ।
తతః శయనమారోహ మమ త్వం వరవర్ణిని || 22.8 ||
- 79. ఊర్జ్వం ద్వాభ్యాం తు మాసాభ్యాం భర్తారం మామనిచ్ఛతీమ్ ।
మమ త్వాం ప్రాతరాశార్థమాలభన్తే మహానసే || 22.9 ||
- 80. తాం తర్జ్వమానాం సంప్రేక్ష్య రాక్షసేంద్రేణ జానకీమ్ ।
దేవగంధర్వకన్యాస్తా విషేదుర్వికృతేక్షణాః || 22.10 ||
- 81. ఓష్ఠప్రకారైరపరా వక్త్రనేత్రైస్తథాఽపరాః ।
సీతామాశ్వాసయామాసుః తర్జితాం తేన రక్షసా || 22.11 ||
- 82. తాభిరాశ్వాసితా సీతా రావణం రాక్షసాధిపమ్ ।
ఉవాచాత్మహితం వాక్యం వృత్తశౌండీర్యగర్వితమ్ || 22.12 ||
- 83. నూనం న తే జనః కశ్చిదస్తి నిఃశ్రేయసే స్థితః ।
నివారయతి యో న త్వాం కర్మణోఽస్మాద్విగర్హితాత్ || 22.13||
- 84. మాం హి ధర్మాత్మనః పత్నీం శచీమివ శచీపతేః ।
త్వదన్యప్రిషు లోకేషు ప్రార్థయేన్మనసాఽపి కః || 22. 14 ||
- 85. రాక్షసాధమ రామస్య భార్యామమితతేజసః ।
ఉక్తవానసి యచ్ఛాపం క్వ గతస్తస్య మోక్ష్యసే || 22. 15 ||
- 86. యథా దృష్టశ్చ మాతంగః శశశ్చ సహితో వనే ।
తథా ద్విరదవద్రామస్త్యం నీచ శశవత్ స్మృతః || 22. 16 ||
- 87. స త్వమిక్ష్వాకునాథం వై క్షిపన్నిహ న లజ్జసే ।
చక్షుషోర్విషయం తస్య న తావదుపగచ్ఛసి || 22. 17 ||

88. ఇమే తే నయనే క్రూరే విరూపే కృష్ణపింగలే ।
క్షితౌ న పతితే కస్మాత్ మామనార్య నిరీక్షతః ॥ 22. 18 ॥
89. తస్య ధర్మాత్మనః పత్నీం స్నుషాం దశరథస్య చ ।
కథం వ్యాహరతో మాం తే న జిహ్యో వ్యవశీర్యతే ॥ 22.19 ॥
90. అసందేశాత్తు రామస్య తపసశ్చానుపాలనాత్ ।
న త్వాం కుర్మి దశగ్రీవ భస్మ భస్మార్థ తేజసా ॥ 22. 20 ॥
91. నాపహర్తుమహం శక్యా తస్య రామస్య ధీమతః ।
విధిస్తవ వధార్థాయ విహితో నాత్ర సంశయః ॥ 22. 21 ॥
92. శూరేణ ధనదభ్రాత్రా బలైః సముదితేన చ ।
అపోహ్య రామం కస్మాద్ధి దారచౌర్యం త్వయా కృతమ్ ॥22.22॥
93. సీతాయా వచనం శ్రుత్వా రావణో రాక్షసాధిపః ।
వివృత్య నయనే క్రూరే జానకీమన్వవైక్షత ॥ 22. 23 ॥
94. నీలజీమూతసంకాశో మహాభుజశిరోధరః ।
సింహసత్త్వగతిః శ్రీమాన్ దీప్తజిహ్వోగ్రలోచనః ॥ 22. 24 ॥
95. చలాగ్రముకుటప్రాంశుః చిత్రమాల్యానులేపనః ।
రక్తమాల్యామ్బురధరః తప్తాంగదవిభూషణః ॥ 22. 25 ॥
96. శ్రోణీసూత్రేణ మహతా మేచకేన సుసంవృతః ।
అమృతోత్పాదనద్దేన భుజగేనేవ మందరః ॥ 22. 26 ॥
97. తాభ్యాం స పరిపూర్ణాభ్యాం భుజాభ్యాం రాక్షసేశ్వరః ।
శుశుభేఽచలసంకాశః శృంగాభ్యామివ మందరః ॥ 22. 27 ॥

98. తరుణాదిత్యవర్ణాభ్యాం కుండలాభ్యాం విభూషితః ।
రక్తపల్లవపుష్పాభ్యామ్ అశోకాభ్యామివాచలః ॥ 22. 28 ॥
99. స కల్పవృక్షప్రతిమో వసన్త ఇవ మూర్తిమాన్ ।
శృశానచైత్యప్రతిమో భూషితోఽపి భయంకరః ॥ 22.29 ॥
100. అవేక్షమాణో వైదేహీం కోప సంరక్తలోచనః ।
ఉవాచ రావణః సీతాం భుజంగ ఇవ నిఃశ్వసన్ ॥ 22. 30 ॥
101. అనయేనాభిసంపన్నమర్థహీనమనువ్రతే ।
నాశయామ్యహమద్య త్వాం సూర్యః సంధ్యామివౌజసా ॥22.31॥
102. ఇత్యుక్త్వా మైథిలీం రాజా రావణః శత్రురావణః ।
సందిదేశ తతః సర్వా రాక్షసీర్ఘోరదర్శనాః ॥ 22. 32 ॥
103. ఏకాక్షీమేకకర్ణాం చ కర్ణప్రవరణాం తథా ।
గోకర్ణిం హస్తీకర్ణిం చ అంబకర్ణిమకర్ణికామ్ ॥ 22. 33 ॥
104. హస్తీపాద్యశ్వపాద్యౌ చ గోపాదీం పాదచూలికామ్ ।
ఏకాక్షీమేకపాదీం చ పృథుసాదామపాదికామ్ ॥ 22. 34 ॥
105. అతిమాత్ర శిరోగ్రీవామతిమాత్రకుచోదరీమ్ ।
అతిమాత్రాస్య నేత్రాం చ దీర్ఘజిహ్వోమజిహ్వీకామ్ ॥ 22.35 ॥
106. అనాసికాం సింహముఖీం గోముఖీం సూకరీముఖీమ్ ।
యథా మద్వశగా సీతా క్షిప్రం భవతి జానకీ ।
తథా కురుత రాక్షస్యః సర్వాః క్షిప్రం సమేత్య చ ॥ 22.36 ॥
107. ప్రతిలోమానులోమైశ్చ సామదానాదిభేదనైః ।
ఆవర్ణయత వైదేహీం దండస్యోద్యమనేన చ ॥ 22. 37 ॥

108. ఇతి ప్రతిసమాదిశ్య రాక్షసేంద్రః పునః పునః ।
కామమన్యూ పరితాత్మా జానకీం పర్యతర్జయత్ ॥ 22. 38 ॥
109. ఉపగమ్య తతః క్షీప్రం రాక్షసీ ధాన్యమాలినీ ।
పరిష్యజ్య దశగ్రీవమిదం వచనమబ్రవీత్ ॥ 22. 39 ॥
110. మయా క్రీడ మహారాజ సీతయా కిం తవానయా ।
వివర్ణయా కృపణయా మానుష్యా రాక్షసేశ్వర ॥ 22. 40 ॥
111. నూనమస్యా మహారాజ న దివ్యాన్ భోగసత్తమాన్ ।
విదధాత్యమరశ్రేష్ఠస్తవ బాహుబలార్జితాన్ ॥ 22. 41 ॥
112. అకామాం కామయానస్య శరీరముపతప్యతే ।
ఇచ్ఛంతీం కామయానస్య ప్రీతిర్భవతి శోభనా ॥ 22. 42 ॥
113. ఏవముక్తస్తు రాక్షస్యా సముత్క్షిప్తస్తతో బలీ ।
ప్రహసన్ మేఘసంకాశో రాక్షసః స న్యవర్తత ॥ 22. 43 ॥
114. ప్రస్థితః స దశగ్రీవః కమ్పయన్నివ మేదినీమ్ ।
జ్వలద్భాస్కరవర్ణాభం ప్రవివేశ నివేశనమ్ ॥ 22. 44 ॥
115. దేవగంధర్వకన్యాశ్చ నాగకన్యాశ్చ సర్వతః ।
పరివార్య దశగ్రీవం వివిశుస్తద్ గృహోత్తమమ్ ॥ 22. 45 ॥
116. స మైథిలీం ధర్మ పరామవస్థితాం
ప్రవేపమానాం పరిభర్త్య రావణః ।
విహాయ సీతాం మదనేన మోహితః
స్వమేవ వేశ్య ప్రవివేశ భాస్వరమ్ ॥ 22. 46 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

ద్యావించః సర్గః

అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

త్రయోవించః సర్గః

117. ఇత్యుక్త్వా మైథిలీం రాజా రావణః శత్రురావణః ।
సందిశ్య చ తతః సర్వా రాక్షసీర్నిర్జగామ హ ॥ 23. 1 ॥
118. నిష్క్రాన్తే రాక్షసేంద్రే తు పునరన్తఃపురం గతే ।
రాక్షస్యో భీమరూపాస్తాః సీతాం సమభిదుద్రువుః ॥ 23. 2 ॥
119. తతః సీతాముపాగమ్య రాక్షస్యః క్రోధమూర్ఛితాః ।
పరం పరుషయా వాచా వైదేహీమిదమబ్రువన్ ॥ 23. 3 ॥
120. పౌలస్త్యస్య వరిష్ఠస్య రావణస్య మహాత్మనః ।
దశగ్రీవస్య భార్యాత్వం సీతే న బహుమన్యసే ॥ 23. 4 ॥
121. తతస్త్వేకజటా నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్ ।
ఆమస్త్వ క్రోధతామ్రాక్షీ సీతాం కరతలోదరీమ్ ॥ 23. 5 ॥
122. ప్రజాపతీనాం షణ్ణాం తు చతుర్థో యః ప్రజాపతిః ।
మానసో బ్రహ్మణః పుత్రః పులస్త్య ఇతి విశ్రుతః ॥ 23. 6 ॥
123. పులస్త్యస్య తు తేజస్వీ మహర్షిర్మానసః సుతః ।
నామ్నా స విశ్రవా నామ ప్రజాపతి సమప్రభః ॥ 23. 7 ॥
124. తస్య పుత్రో విశాలాక్షి రావణః శత్రురావణః ।
తస్య త్వం రాక్షసేంద్రస్య భార్యా భవితుమర్హసి ॥ 23. 8 ॥
125. మయోక్తం చారుసర్వాంగి వాక్యం కిన్నానుమన్యసే ।
తతో హరిజటా నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్ ।
వివర్త్య నయనే కోపాన్మార్జార సదృశేక్షణా ॥ 23. 9 ॥

126. యేన దేవాస్త్రయస్త్రింశద్దేవరాజశ్చ నిర్జితాః ।
తస్య త్వం రాక్షసేంద్రస్య భార్యా భవతుమర్హసి ॥ 23. 10 ॥
127. తతస్తు ప్రఘసా నామ రాక్షసీ క్రోధమూర్ఛితా ।
భర్త్యయంతీ తదా ఘోరమిదం వచనమబ్రవీత్ ॥ 23. 11 ॥
128. వీర్యోత్పిక్తస్య శూరస్య సంగ్రామేష్వనివర్తినః ।
బలినో వీర్యయుక్తస్య భార్యాత్వం కిం న లప్స్యసే ॥ 23. 12 ॥
129. ప్రియాం బహుమతాం భార్యాం త్యక్త్వా రాజా మహాబలః ।
సర్వాసాం చ మహాభాగాం త్యాముపైష్యతి రావణః ॥ 23. 13 ॥
130. సమృద్ధం స్త్రీసహస్రేణ నానారత్నోపశోభితమ్ ।
అంతఃపురం సముత్ప్రుజ్య త్యాముపైష్యతి రావణః ॥ 23. 14 ॥
131. అన్యా తు వికటా నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 23. 15 ॥
132. అసకృద్దేవతా యుద్ధే నాగగంధర్వదానవాః ।
నిర్జితాః సమరే యేన స తే పార్శ్వముపాగతః ॥ 23. 16 ॥
133. తస్య సర్వసమృద్ధస్య రావణస్య మహాత్మనః ।
కిమద్య రాక్షసేంద్రస్య భార్యాత్వం నేచ్ఛసే_ధమే ।
తతస్తు దుర్ముఖీ నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 23. 17 ॥
134. యస్య సూర్యో న తపతి భీతో యస్య చ మారుతః ।
న వాతి స్మాయతాపాంగే కిం త్వం తస్య న తిష్ఠసి ॥ 23. 18 ॥
135. పుష్పవృష్టిం చ తరవో ముముచుర్యస్య వై భయాత్ ।
శైలాశ్చ సుభ్రు పానీయం జలదాశ్చ యదేచ్ఛతి ॥ 23. 19 ॥

136. తస్య వైర్ఋతరాజస్య రాజరాజస్య భామిని ।
కిం త్వం న కురుషే బుద్ధిం భార్యార్థే రావణస్య హి ॥ 23. 20 ॥
137. సాధు తే తత్త్వతో దేవి కథితం సాధు భామిని ।
గృహాణ సుస్మితే వాక్యమన్యథా న భవిష్యసి ॥ 23. 21 ॥
- ఇత్యార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే**
త్రయోవింశః సర్గః

- అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే**
చతుర్వింశః సర్గః
138. తతః సీతాముపాగమ్య రాక్షస్యో వికృతాననాః ।
పరుషం పరుషా నార్య ఊచుస్తాం వాక్యమప్రియమ్ ॥24.1॥
139. కిం త్వమన్తఃపురే సీతే సర్వభూతమనోహరే ।
మహార్హశయనోపేతే న వాసమనుమన్యసే ॥ 24. 2 ॥
140. మానుషీ మానుషస్యైవ భార్యాత్వం బహు మన్యసే ।
ప్రత్యాహర మనో రామాన్న త్వం జాతు భవిష్యసి ॥ 24. 3 ॥
141. త్రైలోక్యవసుభోక్తారం రావణం రాక్షసేశ్వరమ్ ।
భర్తార ముపసంగమ్య విహరస్య యథాసుఖమ్ ॥ 24. 4 ॥
142. మానుషీ మానుషం తం తు రామమిచ్ఛసి శోభనే ।
రాజ్యాద్ భ్రష్టమసిద్ధార్థం విక్లవం త్వమనిందితే ॥ 24. 5 ॥
143. రాక్షసీనాం వచః శ్రుత్వా సీతా పద్మనిభేక్షణా ।
నేత్రాభ్యామశ్రుపూర్ణాభ్యామిదం వచనమబ్రవీత్ ॥ 24. 6 ॥

144. యదిదం లోకవిద్విష్టముదాహరణ సంగతాః ।
నైతన్మనసి వాక్యం మే కిల్బిషం ప్రతిభాతి వః ॥ 24.7 ॥
145. న మానుషీ రాక్షసస్య భార్యా భవితుమర్హతి ।
కామం ఖాదత మాం సర్వా న కరిష్యామి వో వచః ॥ 24.8 ॥
146. దీనో వా రాజ్యహీనో వా యో మే భర్తా స మే గురుః ।
తం నిత్యమనురక్తాస్మి యథా సూర్యం సువర్చలా ॥ 24.9 ॥
147. యథా శచీ మహాభాగా శక్రం సముపతిష్ఠతి ।
అరున్దతీ వసిష్ఠం చ రోహిణీ శశినం యథా ॥ 24.10 ॥
148. లోపాముద్రా యథాఽగస్త్యం సుకన్యా చ్యవనం యథా ।
సావిత్రీ సత్యవన్తం చ కపిలం శ్రీమతీ యథా ॥ 24.11 ॥
149. సాదాసం మదయంతీవ కేశినీ సగరం యథా ।
నైషధం దమయంతీవ భైమీ పతిమనువ్రతా ।
తథాఽహమిక్ష్వాకువరం రామం పతిమనువ్రతా ॥ 24.12 ॥
150. సీతాయా వచనం శ్రుత్వా రాక్షస్యః క్రోధమూర్ఛితాః ।
భర్షయంతి స్మ పరుషైర్వాక్యై రావణచోదితాః ॥ 24.13 ॥
151. అవలీనః స నిర్వాకో హనూమాన్ శింశుపాద్రుమే ।
సీతాం సంతర్జయంతీస్తా రాక్షసీరశృణోత్ కపిః ॥ 24.14 ॥
152. తామభిక్రమ్య సంక్రుద్ధా వేపమానాం సమన్తతః ।
భృశం సంలిలిహుర్దీప్తాన్ ప్రలమ్బాన్ దశనచ్చదాన్ ॥ 24.15 ॥

153. ఊచుశ్చ పరమక్రుద్ధాః ప్రగృహ్యోశు పరశ్యధాన్ ।
నేయమర్హతి భర్తారం రావణం రాక్షసాధిపమ్ ॥ 24.16 ॥
154. సంభర్ష్యమానా భీమాభీ రాక్షసీభిర్వరాననా ।
సా బాష్పముపమార్జంతీ శింశుపాం తాముపాగమత్ ॥ 24.17 ॥
155. తతస్తాం శింశుపాం సీతా రాక్షసీభిః సమావృతా ।
అభిగమ్య విశాలాక్షీ తస్థా శోకపరిఘ్నతా ॥ 24.18 ॥
156. తాం కృశాం దీనవదనాం మలినాంబరధారిణీమ్ ।
భర్షయాంచక్రేరే సీతాం రాక్షస్యస్తాం సమన్తతః ॥ 24.19 ॥
157. తతస్తాం వినతా నామ రాక్షసీ భీమదర్శనా ।
అబ్రవీత్ కుపితాకారా కరాలా నిర్ణతోదరీ ॥ 24.20 ॥
158. సీతే పర్యాప్తమేతావద్భర్తుః స్నేహో నిదర్శితః ।
సర్వత్రాతికృతం భద్రే వ్యసనాయోపకల్పతే ॥ 24.21 ॥
159. పరితుష్టాస్మి భద్రం తే మానుష స్తే కృతో విధిః ।
మమాపి తు వచః పథ్యం బ్రువంత్యాః కురు మైథిలి ॥ 24.22 ॥
160. రావణం భజ భర్తారం భర్తారం సర్వరక్షసామ్ ।
విక్రాంతం రూపవంతం చ సురేశమివ వాసవమ్ ॥ 24. 23 ॥
161. దక్షిణం త్యాగశీలం చ సర్వస్య ప్రియదర్శనమ్ ॥ 24. 24 ॥
162. మానుషం కృపణం రామం త్యక్త్వా రావణమాశ్రయ ।
దివ్యాంగరాగా వైదేహి దివ్యాభరణభూషితా ॥ 24.25 ॥

163. అద్యప్రభృతి సర్వేషాం లోకానామీశ్వరీ భవ ।
అగ్నేః స్వాహా యథా దేవీ శచీవేంద్రస్య శోభనే ॥ 24.26 ॥
164. కిం తే రామేణ వైదేహి కృపణేన గతాయుషా ।
ఏతదుక్తం చ మే వాక్యం యది త్వం న కరిష్యసి ।
అస్మిన్ ముహూర్తే సర్వాస్త్యాం భక్షయిష్యామహే వయమ్ ॥24.27॥
165. అన్యా తు వికటా నామ లంబమానపయోధరా ।
అబ్రవీత్ కుపితా సీతాం ముష్టిముద్యమ్య గర్జతీ ॥ 24. 28 ॥
166. బహూన్యప్రియరూపాణి వచనాని సుదుర్మతే ।
అనుక్రోశాన్ప్రుదుత్వాచ్చ సోధాని తవ మైథిలి ॥ 24. 29 ॥
167. న చ నః కురుషే వాక్యం హితం కాలపురస్పరమ్ ॥ 24. 30 ॥
168. ఆనీతాఽసి సముద్రస్య పారమన్వైర్దురాసదమ్ ।
రావణాంతఃపురం ఘోరం ప్రవిష్టా చాసి మైథిలి ॥ 24. 31 ॥
169. రావణస్య గృహే రుద్ధామస్మాభిస్తు సురక్షితామ్ ।
న త్వాం శక్తః పరిత్రాతుమపి సాక్షాత్ పురన్దరః ॥ 24. 32 ॥
170. కురుష్య హితవాదిన్యా వచనం మమ మైథిలి ।
అలమశ్రుప్రపాతేన త్యజ శోకమనర్థకమ్ ॥ 24. 33 ॥
171. భజ ప్రీతిం ప్రహర్షం చ త్యజైతాం నిత్యదైన్యతామ్ ।
సీతే రాక్షసరాజేన సహ క్రీడ యథాసుఖమ్ ॥ 24. 34 ॥
172. జానాసి హి యథా భీరు స్త్రీణాం యౌవనమధ్రువమ్ ।
యావన్న తే వ్యతిక్రామేత్తావత్ సుఖమవాప్నుహి ॥ 24. 35 ॥

173. ఉద్యానాని చ రమ్యాణి పర్వతోపవనాని చ ।
సహ రాక్షసరాజేన చర త్వం మదిరేక్షణే ॥ 24. 36 ॥
174. స్త్రీసహస్రాణి తే సప్త వశే స్థాస్యన్తి సున్దరి ।
రావణం భజ భర్తారం భర్తారం సర్వరక్షసామ్ ॥ 24. 37 ॥
175. ఉత్పాట్య వా తే హృదయం భక్షయిష్యామి మైథిలి ।
యది మే వ్యాహృతం వాక్యం న యథావత్ కరిష్యసి ॥24. 38॥
176. తతశ్చణ్డోదరీ నామ రాక్షసీ క్రోధమూర్చితా ।
భ్రామయంతీ మహచ్ఛూలమిదం వచనమబ్రవీత్ ॥ 24. 39 ॥
177. ఇమాం హరిణలోలాక్షీం త్రాసోత్కంపిపయోధరామ్ ।
రావణేన హృతాం దృష్ట్వా దౌర్లబ్ధో మే మహానభూత్ ॥24. 40॥
178. యకృత్ప్లిహామథోత్పిడం హృదయం చ సబన్ధనమ్ ।
అంత్రాణ్యపి తథా శీర్షం ఖాదేయమితి మే మతిః ॥ 24. 41 ॥
179. తతస్తు ప్రఘనా నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్ ।
కంఠమస్యా నృశంసాయాః పీడయామ కిమాస్యతే ॥ 24. 42 ॥
180. నివేద్యతాం తతో రాజ్ఞే మానుషీ సా మృతేతి హ ।
నాత్ర కశ్చన సందేహాః ఖాదతేతి స వక్ష్యతి ॥ 24. 43 ॥
181. తతస్త్వజాముఖీ నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్ ।
విశన్యేమాం తతః సర్వాః సమాన్ కురుత పీలుకాన్ ॥ 24. 44॥
182. విభజామ తతః సర్వా వివాదో మే న రోచతే ।
పేయమానీయతాం క్షిప్రం లేహ్యముచ్చావచం బహు ॥24.45॥

183. తతః శూర్పణఖా నామ రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్ ।
అజాముఖ్యా యదుక్తం హి తదేవ మమ రోచతే ॥ 24. 46 ॥

184. సురా చానీయతాం క్షిప్రం సర్వశోకవినాశినీ ।
మానుషం మాంసమాస్వాద్య నృత్యామోఽథ నికుంభిలామ్ ॥24.47॥

185. ఏవం సంభర్త్యమానా సా సీతా సురసుతోపమా ।
రాక్షసీభిః సుఘోరాభిః ధైర్యముత్పృజ్య రోదితి ॥ 24. 48 ॥
ఇత్యార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

చతుర్వంశః సర్గః

శ్రీరామస్తుతిః -
ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం ।
లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ ॥

ఫలశ్రుతిః -
బుద్ధిర్బలం యశో ధైర్యం నిర్భయత్వమరోగితా ।
అజాడ్యం వాక్పటుత్వం చ హనూమత్ స్మరణాత్ భవేత్ ॥
శ్రీహనుమతే నమః

అథ ధన్వంతరి ధ్యానమ్ -
అచ్యుతానంత గోవింద విష్ణో నారాయణామృత ।
రోగాన్మే నాశయాశేషాన్ ఆశు ధన్వంతరే హరే ॥ 1 ॥
ఆరోగ్యం దీర్ఘమాయుష్యం బలం తేజో ధియం శ్రియం ।
స్వభక్తేభ్యః అనుగృహ్లాంతం వందే ధన్వంతరిం హరిమ్ ॥ 2 ॥
ధన్వంతరేరిమం శ్లోకం భక్త్యా నిత్యం పఠన్తి యే ।
అనారోగ్యం న తేషాం స్యాత్ సుఖం జీవన్తి తే చిరమ్ ॥ 3 ॥

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ధన్వంతరయే అమృతకలశ-
హస్తాయ వజ్రజలౌకహస్తాయ సర్వామయవినాశనాయ త్రైలోక్యనాథాయ
మహావిష్ణవే స్వాహా. ఓం వాసుదేవాయ విద్మహే సుధాహస్తాయ ధీమహి
తన్నో ధన్వంతరిః ప్రచోదయాత్ ।

అథ నవగ్రహవార్ధనా -
ఆరోగ్యం పద్మబంధుః వితరతు నితరాం సంపదం శీతరశ్మిః
భూలాభం భూమిపుత్రః సకలగుణయుతాం వాగ్విభూతిం చ సౌమ్యః ।
సౌభాగ్యం దేవమంత్రి రిపుభయశమనం భార్గవః శౌర్యమార్కిః
దీర్ఘాయుః సైంహికేయః విపులతరయశః కేతురాచంద్రతారమ్ ॥
అరిష్టాని ప్రణశ్యన్తు దురితాని భయాని చ ।
శాంతిరస్తు శుభం మేఽస్తు గ్రహాః కుర్వన్తు మంగళమ్ ॥

అథ క్షమావార్ధనా -
యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్ -
కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పఠన్తి
నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్ -
శ్రియః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥
☆☆☆